

† TIMOTEI ARHIEPISCOP AL ARADULUI

**LA ÎNCEPUT ERA CUVÂNTUL
(IOAN 1, 1)**

**Pastorală la Învierea Domnului
2026**

† TIMOTEI
DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL
EPARHIEI ARADULUI

Iubitului cler, cinului monahal și dreptcredincioșilor
creștini, binecuvântare, bucurie și pace de la Dumnezeu
Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos în Duhul
Sfânt

Hristos a înviat!

Cinstiți credincioși și credincioase,

Adunați la Sfânta Liturghie la acest mărit praznic al Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, simțim măreția lui așa cum îl definește și cântarea bisericească: ”Această aleasă și sfântă zi, cea dintâi a săptămânii, împărăteasă și doamnă, praznic al praznicelor este și sărbătoare a sărbătorilor...”¹, punând și început după învățătura de credință. Așa cum se cunoaște Sfinții Părinți, precum și inmografiile Bisericii au tâlcuit cu de-amănuntul, în cuvinte înălțătoare, însemnătatea praznicului, punând început cele scrise în Sfânta Evanghelie. După cum cunoaștem, în Duminicile Postului Mare premergătoare Sfințelor Paști se slujește Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare pentru multa ei cuprindere. Ori, înțelegem și modul în care Marele Dascăl al lumii și Ierarh Sfântul Vasile a tălmăcit Evanghelia primei și celei mai însemnate zile de Paști, subliniind Dumnezeirea Mântuitorului doveditoare a Învierii Sale. Pericopa evanghelică

¹ Canonul Învierii, Irmos 8;

aparține Sfântului Evanghelist Ioan având cuvintele :”La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul...”² Referința, desigur, este tainică privind începutul, adică Dumnezeu, facerea lumii, precum și lucrarea mântuirii omului.

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

E cu cale a lua aminte la omilia Sfântului Vasile legată de sărbătoare, care sună așa:³ ”Începutul Evangheliei lui (a evanghelistului) l-am auzit adineaori. Cunosc pe mulți, străini de cuvântul adevărului, care se laudă cu înțelepciunea lor lumească și care nu numai că au admirat cuvintele acestea, dar au și îndrăznit să le introducă în scrierile lor... Dacă înțelepciunea lumească a admirat atât de mult puterea acestor cuvinte, ce vom păți noi, ucenicii Duhului dacă le ascultăm fără să le dăm atenție și le socotim că au mică putere în ele? Dar este cineva atât de nesimțitor, încât să nu rămână înmărmurit în fața unei astfel de frumuseți de gândire și a unei adâncimi atât de neajunse de învățături și să nu dorească înțelegerea lor adevărată?... Cine va înțelege după cum se cuvine cele cu privire ”La început”? Ce cuvinte să se găsească spre a fi în stare să înfățișeze ceea ce se gândește prin aceste cuvinte? Sfântul Ioan Evanghelistul, când a voit să ne predea învățătura despre Fiul lui Dumnezeu, nu a pus alt început Evangheliei sale decât începutul Cărții facerii lumii.”⁴

² Ioan, 1,1;

³ Sfântul Vasile cel Mare, Scrieri, partea I, trad. de pr. D. Fecioru, col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. XVII, București, 1986, p. 514;

⁴ Facere, 1, 1; Sf. Vasile, op. cit. p. 515;

Că Duhul Cel Sfânt cunoștea pe cei care aveau să atace slava Unuia Născut; știa mai dinainte pe cei ce aveau să ne înfățișeze învățături false și viclene născocite spre pierderea ascultătorilor, spunând, de pildă: ”dacă a fost născut nu exista înainte de naștere și și-a primit ipostasa din cele ce nu există”. Cuvinte ca acestea rostesc limbile care, prin cuvinte înșelătoare, sunt mai ascutite decât orice sabie cu două tăișuri. Dar, pentru ca nimeni să nu poată grăi așa Duhul cel Sfânt a luat-o înainte prin cuvintele Evangheliei spunând: ”La început era Cuvântul”. Dacă te vei ține cu tărie de aceste cuvinte, cu nimic nu te vor vătăma măștrii relilor învățături. Dacă ereticul îți spune. ”dacă a fost născut, nu exista înainte de naștere”, tu spune-i: ”La început era”; dacă-ți spune mai departe: cum era mai înainte de a se naște?”, tu nu lăsa cuvântul ”era”, nu părăsi cuvintele ”la început”. Punctul cel mai înaintat al cuvântului ”început” nu se putea sesiza; nu putem descoperi ce este dincolo de început. Să nu te rătăcească multele sensuri ale acestui cuvânt. Multe sunt începuturile multor lucruri, dar există un singur început, care este înaintea tuturor celorlalte începuturi... Începutul din Evanghelia după Ioan nu este de felul acestora, nu este legat de nimic, nu are nici un raport cu nimeni, este neajuns de minte, nu poate fi depășit de gândire, nu i se poate găsi ceva anterior lui... Aceasta pentru că ”Începutul” acesta este în afara și mai presus de orice concept intelectual. Așadar, ”La început era Cuvântul”. O, minune! Cum s-au unit aceste cuvinte unele cu altele, având toate aceeași valoare! Cuvântul ”era” are aceeași valoare ca și cuvintele: ”la început”. Unde este hulitorul? Unde este limba care luptă împotriva lui Hristos care spune: ”era un timp când nu era?” Ascultă Evanghelia: ”La început era.” Dacă

era la început, atunci când nu era? Să plâng necredința lor sau să mă scârbesc de neștiința lor?... Este oare bine gândit să spui că și Creatorul timpului își are nașterea în categoriile timpului? Așadar, ”la început era”. Dacă nu te depărtezi de cuvântul ”era”, nu vei lăsa să se strecoare în mintea ta hulă vicleană. Așa cum corăbierii disprețuiesc furtuna dacă sunt ancorați cu două ancore, tot așa și tu vei râde de tulburarea aceasta rea care vine în viață din pricina duhurilor răutății și care tulbură credința multora, dacă vei avea sufletul ancorat cu tăria acestor două cuvinte, care duc sufletul în port. Dar mintea noastră întreabă: cine era la început? Cuvântul, răspunde evanghelistul Ioan. Care Cuvânt? Cuvântul omenesc sau cuvântul îngerilor? Că apostolul ne-a dat să înțelegem că și îngerii au propria lor limbă: ”dacă aş grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor”⁵. Termenul cuvânt are două sensuri: unul este cuvântul rostit cu ajutorul vocii; acesta după ce a fost pronunțat se pierde în aer; altul este cuvântul interior, care există în inimile noastre, cuvântul conceptual; mai este și un alt fel de cuvânt: cuvântul artificial. Bagă de seamă să nu fii cumva înșelat de multele sensuri ale termenului cuvânt. Cum ar fi putut fi la început cuvântul omenesc, când omul a luat târziu început existenței sale?... Așadar, nu era la început cuvântul omenesc, dar nici cuvântul îngerilor, că toată creația este posterioară veacurilor și și-a luat început al existenței de la Creator. Tot așa și cuvântul interior, cuvântul care este în inimă este posterior oricărei gândiri. Înțelege deci termenul ”Cuvânt” într-un chip vrednic de Dumnezeu. Când Sfântul Evanghelist Ioan a vorbit de Unul-Născut L-a numit ”Cuvânt” așa cum mai apoi Îl va numi

⁵ I Cor. 13, 1; Sf. Vasile, op. cit. p. 516;

”Lumină”,⁶ ”Viață”,⁷ ”Înviere”.⁸ Și după cum atunci când zice că Unul-Născut este numit ”Lumină” nu te gândești la lumina materială, văzută cu ochii; ci după cum atunci când auzi că este numit ”Viață”, nu te gândești la viața aceasta comună pe care o duc și animalele necuvântătoare, tot așa și atunci când auzi că Unul-Născut este numit ”Cuvânt”, ferește-te ca nu cumva din pricina slăbiciunii minții să te cobori la gânduri pământești, ci caută să afli înțelesul acestui termen. Pentru ce este numit ”Cuvânt”? Ca să se arate că iese din minte! Că S-a născut fără suferințe! Pentru că este chipul Celui Care L-a Născut, arătând în El Însuși în întregime pe Cel Ce L-a Născut; și fără să se despartă întru ceva de Cel Ce L-a Născut, are totuși o existență desăvârșită în El Însuși, așa precum și cuvântul nostru înfățișează în întregime gândirea noastră; că cele pe care le-am gândit în inimă pe acelea le rostim prin cuvânt; și astfel graiul nostru este înfățișarea gândirii inimii noastre, că din prisosința inimii grăiește cuvântul⁹... Așadar, Evanghelistul L-a numit Cuvânt ca să teologhisească existența desăvârșită a Fiului și să arate prin aceasta legătura în afară de timp cu Tatăl... Întoarce-te și vino la cuvintele Evangheliei: La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era la început la Dumnezeu. Spune pe ”era” de patru ori și vei spulbera cuvântul eretic. Să rămână nezdruccinate aceste temelii ale credinței.”¹⁰ De subliniat că pentru Noul Testament cuvântul este întâi ”Logosul”,

⁶ Ioan 1,4; Sf. Vasile, op. cit., p. 517;

⁷ Ioan 11, 25; Sf. Vasile, op. cit., p. 517;

⁸ Ioan 11, 25; Sf. Vasile, op. cit., p. 517;

⁹ Matei 12, 34; Sf. Vasile, op. cit. p. 517;

¹⁰ Sfântul Vasile, op. cit., p. 519;

persoana a doua a Sfintei Treimi.¹¹ Direct sau indirect Cuvântul lui Dumnezeu își are misiunea Lui pentru lume, este cuvântul mântuirii pe care o vestește¹². Cuvântul rostit de Mântuitorul este Evanghelia sau Vestea Bună a mântuirii pe care o aduce. Vorbind, El descoperă pe Tatăl și voia Lui.¹³ El vorbește ca autoritate de "cuvântul Meu" sau "cuvintele Mele" și are cuvintele vieții care sunt "Duh și Viață"¹⁴. Luând modelul sfântului evanghelist, talmăcitorul dezvoltă în contextul întregului text evanghelic problemele principale pentru care Prologul Evangheliei a patra, a Sfântului Ioan, este o acoperire desăvârșită. Într-adevăr, "de o mare înălțime de cugetare și foarte important din punct de vedere teologic, învață despre "Cuvântul", (Logosul) sau Domnul Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, eternitatea Sa, rolul de Creator și Sfînțitor, precum și acela de Mesia întrupat și Mântuitor al lumii...¹⁵ "Pe Dumnezeu și tainele Sale nu-L puteau descoperi și face cunoscut teofaniile Vechiului Testament decât parțial; cel care L-a descoperit în aspectele Sale adevărate a fost Domnul Iisus Hristos".¹⁶

Dreptmăritori creștini și creștine,

O înălțătoare cântare bisericească îndeamnă pe credincioși astfel: "Pe Cuvântul cel împreună fără de început cu Tatăl și cu Duhul, care S-a născut din Fecioară, spre mântuirea noastră, să-L laudăm credincioșii și să ne închinăm, că bine a voit a se sui cu

¹¹ Ioan 1, 1;

¹² Fapte 13, 26; Pr. Dr. Ioan Mircea, Dicționar al Noului Testament, București, 1984, p. 104;

¹³ Ioan 8, 28 și 12, 50; Pr. Dr. Ioan Mircea, op. cit., idem;

¹⁴ Ioan 6, 63 și 68; Pr. Dr. Ioan Mircea, op. cit., Idem;

¹⁵ Pr. Prof. dr. I. Constantinescu, Studiul Noului Testament, București, 1981, p. 154;

¹⁶ Idem, p. 155; cf. Ioan 1, 17-18;

Trupul pe cruce, și moarte a răbda, și a scula pe cei morți întru mărită Învierea Sa”.¹⁷ În această privință fiecare este îndatorat să fie următor Cuvântului lui Dumnezeu prin mișcarea voinței spre bune împliniri în toate cele trebuitoare vieții obștești. Suntem în Anul Omagial al Pastorației Familiei Creștine, precum și comemorativ al Sfințelor Femei din calendar (mironosițe, mucenițe, cuvioase, soții și mame) cu dorința de a cultiva pretutindeni tot ceea ce este spre binele tuturor. Începând din cadrul familiei fiecare membru și toți laolaltă să cultive sentimentele de solidaritate și prietenie spre o conviețuire aleasă, modelatoare, pentru mersul înainte, cu succes, al societății, în care să domnească pacea lumii și roada a tot ceea ce este tuturor de folos. Să urmărim și îndemnul cântării de Praznic ”Ziua Învierii! Și să ne luminăm cu prăznuirea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm. Să zicem: fraților; și celor ce ne urăsc pe noi, să iertăm toate pentru Înviere.”¹⁸ Sfintele Paști cu spor în toate cele bune!

Al vostru, al tuturor, de tot binele doritor și către Domnul cu stăruință rugător,

† TIMOTEI

A R H I E P I S C O P al ARADULUI

Însemnare: Această Pastorală cu nr. 880/2026, având titlul ”La început era Cuvântul”, se va citi în fiecare biserică parohială sau mănăstirească la Sfânta Liturghie din prima zi de Paști, iar în filii a doua zi.

¹⁷ Troparul glasului V;

¹⁸ Stihira Paștilor, Slavă... Și acum...;